

Laatu ja laadun kehittäminen opiskelijoiden ohjauksessa ja tuen antamisessa

Opiskelijoiden osallisuus ja hyvinvointi
Riitta Yrjänä, Lahden yhteiskoulun aikuislukio
Aikuislukioliitto ry:n webinaari 9.2.2024

Miten minä voin?
Miten toimin?
Mitä minulta odotetaan?

Ohjauksen ja tuen laatu riippuvat minusta ja omasta toiminnastani
työyhteisössä.

Arvioin itse omaa toimintaani ja kehitän sitä

- Arvioin ja kehitän omaa ammattitaitoani ja osaamistani.
- Arvioin missä määrin toimintakulttuurin laatuvaatimukset ja Aikuislukion toiminnan arvoperusta toteutuvat omassa työssäni.
- Käsittelen ja hyödynnän opiskelijapalautetta toiminnan kehittämisessä.
- Osallistun kehittämistoimintaan.
- Osallistun toiminnan toteutukseen.

Miten opiskelija voi?
Miten opiskelija toimii?
Mitä opiskelijalta odotetaan?

Opiskelijoiden osallisuuteen ja hyvinvointiin koulussa voidaan vaikuttaa omalla toiminnalla.

Edward Decin & Richard Ryan

motivaatioteoria, itsemääräämisteoria, itsemääräytymisteoria

Miten psykologisia perustarpeita voidaan tukea?

Millainen rooli on esim. opiskelijan hyvinvoinnilla, sopivankokoisilla oppimishaasteilla, toiminnan selkeällä organisoinnilla tai ilmapiirillä?

Millaista on motivaatiota tukeva vuorovaikutus, kun joudutaan antamaan kielteistä palautetta?

Lähde: Vasalampi Kati: Näin motivoit oppimaan. PS-kustannus 2022

Teorian mukaan ihminen on

Kolme perustarvetta, jotka
vaikuttavat ihmisen hyvinvointiin

Psykologiset perustarpeet (Edward Decin & Richard Ryan: Itsemääräämisteoria)

Autonomian tarve

- omaehtoisuus
- vapaus

Tarve pystyvyyden tai kyvykkyyden tunteeseen

- kyvykkyys
- virtaus, saada aikaan, hallinnan tuntu

Tarve yhteenkuuluvuuden kokemukseen

- yhteisöllisyys
- tiedostaa vuorovaikutuksellisuuden
- olla osa jotain itseä suurempaa kokonaisuutta

Autonomian tarve

- Halu olla aloitteellinen, itsenäinen ja kokea ohjata omaa elämää omaehtoisesti.
- Halu tehdä päätöksiä ja voida vaikuttaa omaan elämään.
- Halu säädellä omaa toimintaa.
- Halu edetä kohti itseä kiinnostavia ja omien arvojen mukaisia tehtäviä ja tavoitteita.

Tarve pystyvyyden ja kyvykkyyden tunteeseen

- Halu kokea olla osaava, kyvykäs ja pätevä.
- Halu kokea, että pystyy oman toiminnan avulla saattamaan tehtäviä loppuun ja hallitsemaan asioita.

Tarve yhteenkuuluvuuden kokemukseen

- Käyttäytyminen tapahtuu aina sosiaalisessa kontaktissa.
- Kiinnostus muiden ajatuksista ja toisista sekä itseen kohdistuvista odotuksista.
- Halu tulla hyväksytyksi omana itsenä ja kokea kuulua johonkin ryhmään tai yhteisöön.

Oppimisympäristö voi vaikuttaa perustarpeiden tyydyttämiseen

1. Autonomia
2. Pystyvyys ja kyvykkyys
3. Yhteenkuuluvuus

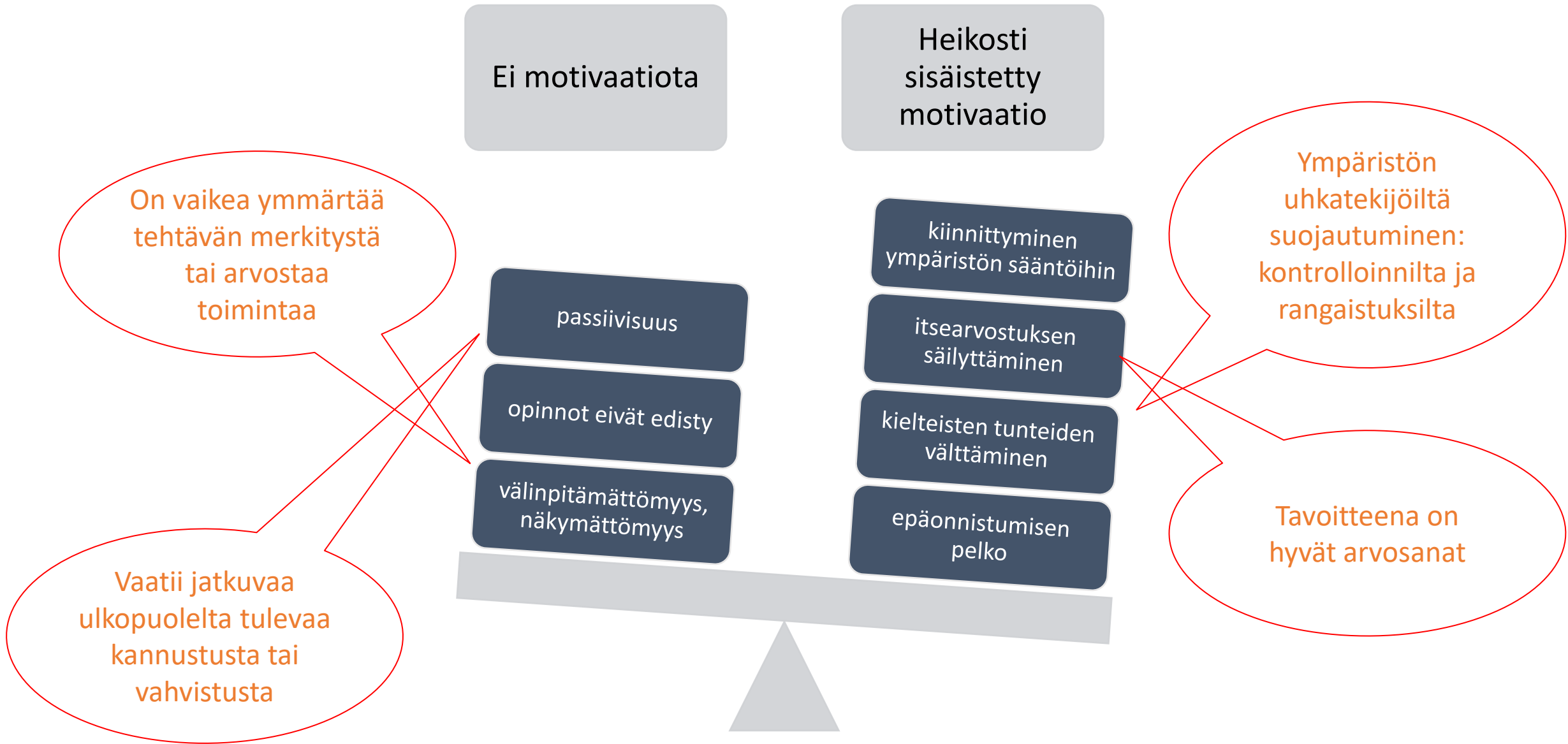
Tuetaanko aktiivisuutta?

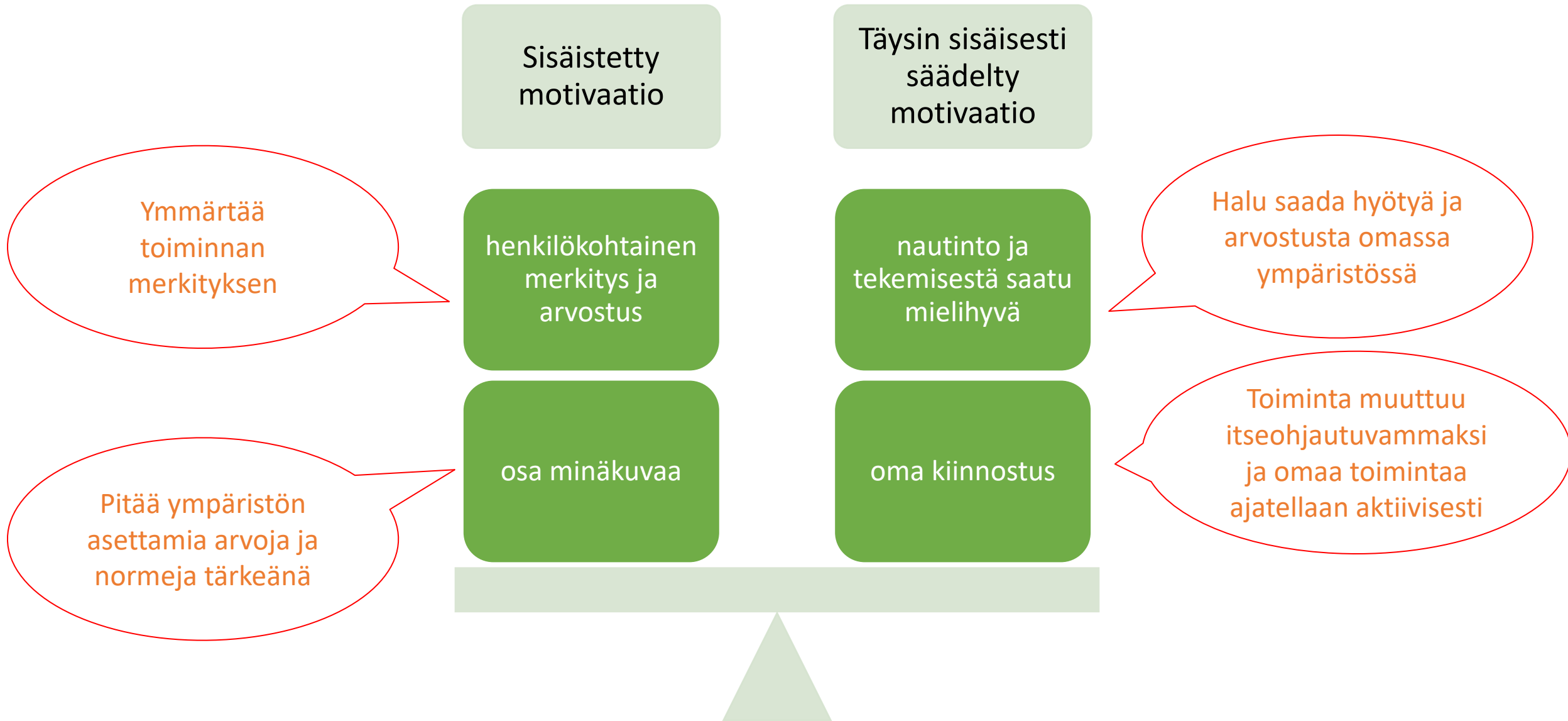
- oppimista ja opintojen edistymistä
- opiskelijan hallinnan tunnetta
- mahdollisuuksia kehittymiseen ja sopivankokoisiin haasteisiin
- annetaanko myönteistä palautetta

Ruokitaanko passiivisuutta?

- asetetaan liian isoja vaatimuksia
- ollaan epäystävällisiä
- kontrolloidaan ulkoa päin
- vähennetään mahdollisuuksia sosiaalisten suhteiden syntymiseen

Opiskelijan sisäisen motivaation tukeminen oppimisympäristössä

Psykologisten perustarpeiden tukeminen on kokemuksen mahdollistamista.

Autonomian kokemuksen tukeminen

Tukee

- Kuunteleminen
- Keskusteleminen
- Kysymyksiin ja kommentteihin reagoiminen
- Kiittäminen ja kannustaminen (*voida, pystyä...*)
- Valinnanmahdollisuuden antaminen valita oma työskentelytapa
- Erilaisten tehtävien ja toimintojen perustelevminen

Heikentää

- Opettajalähtöisyys keskusteluissa ja toimintatavoissa
- Suorat ohjeet ja komennot
- Valmiiden vastausten antaminen
- Puhetapa, jossa korostuu kontrollointi (*pitää, täytyä...*)

Pystyvyyden kokemuksen tukeminen

Tukee

- Selkeät, yhtenäiset ja jäsennellyt käytännöt
- Saavutettavuus
- Työrauha ja toimintatapojen tutuus
- Ennakoitavuus, mitä tapahtuu seuraavaksi ja mitä odotetaan
- Opiskelijalle sopiva oppimisympäristö
- Oppimistilanteiden tavoitteiden selkeys
- Taitotason mukainen haasteellisuus
- Systemaattinen ja pitkäjänteinen tuki
- Pienet onnistumisen kokemukset ja niiden osoittaminen, ääneen sanoittaminen

Heikentää

- Häiriöt oppimisympäristössä
- Tehottomuus konfliktien ja ristiriitojen selvittelyssä
- Opiskelijalle epäsojiva oppimisympäristö
- Epäselvät odotukset, tavoitteet ja tehtävänannot
- Opiskelijan taitotasoon nähden liian haastavat tehtävät
- Jatkuvat epäonnistumisen kokemukset
- Epäonnistumisten sanoittaminen niin, että sillä mitataan kyvykkyyttä

Yhteenkuuluvuuden kokemuksen tukeminen

Tukee

- Ryhmään kuulumisen merkityksen kokeminen
- Myönteinen ilmapiiri ja arvostava puhetapa
- Kuulumisten vaihto myönteisessä ilmapiirissä
- Turvallisuuden tunne edistää keskittymistä ja sosiaalista tukea opiskelijoiden kesken

Heikentää

- Vähäinen tai olematon vuorovaikutus ja kielteinen ilmapiiri
- Järjestyssääntöjen puuttuminen
- Sääntöjen vastaiseen toimintaan tehoton puuttuminen
- Puutteita yhdenvertaisessa ja tasa-arvoisessa kohtaamisessa

Palautteen voima

Palautteella voidaan tukea motivaatiota.

Opiskelijat tarvitsevat myönteistä ja vuorovaikutteista palautetta.

Pelkkä numeerinen arviointi ei ole riittävää palautetta!

- Sisäistä motivaatiota tukeva palaute on myönteistä ja ottaa opiskelijan mukaan.
- Myönteinen palaute
 - tukee vahvuuksia
 - on kohdennettua tiettyyn tehtävään tai suoritukseen
 - sisältää ohjauksellista tukea ja neuvoja
 - on kannustavaa ja sisältää kehuja
 - on vuorovaikutteista, annetaan henkilökohtaisesti
 - autetaan seuraavalle askeleelle, eteenpäin
 - kannustetaan ajatteluun ja työstämään opittavaa asiaa lisää
 - kannustetaan ja rohkaistaan haasteellisissa kohdissa
 - ei ole kontrolloivaa puhetta (*teit juuri niin kuin pitikin...*)
 - ei kohdistu opiskelijan kyvykkyyteen
 - ei sisällä sosiaalista vertailua

Oman toiminnan arviointia

Miten varmistan, onko antamani ohjaus ja tuki laadukasta?

Huolehdin opiskelijoiden hyvinvoinnista ja opiskeluilmapiiristä sekä kannustan osallistumaan

Toimin näin

- Kohtelen opiskelijoita yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.
- Huolehdin, että opiskelija löytää palvelut:
 - toimisto
 - opinto-ohjaaja
 - erityisopettaja
 - rehtori
 - muut opiskeluhuoltopalvelut
- Teen yhteistyötä opiskelijan kanssa.
- Puutun kiusaamiseen, syrjintään ja häirintään, mikäli havaitsen sellaista.
- Huolehdin, että opiskelija tuntee kuuluvansa opiskeluyhteisöön.
- Teen yhteistyötä opettajien ja muun ohjaus- ja tukihenkilöstön kanssa opiskelijan opintojen suunnittelussa ja järjestämisessä.

Huomioin myös nämä

- Kohtaan yksittäisen opiskelijan aidosti.
- Huolehdin, että opiskeluilmapiiri on innostava ja kannustava.
- Huolehdin opiskelijoiden kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista koulussa ja opintojen aikana.
- Ennaltaehkäisen kiusaamista, syrjintää ja häirintää.
- Rohkaisen opiskelijoita kertomaan opetus- ja ohjaushenkilöstölle, mikäli epäasiallista käytöstä ilmenee.
- Teen yhteistyötä opiskelijan huoltajan, huoltajien tai laillisen edustajana kanssa.

Ohjaan ja annan tukea

Toimin näin

- Keskustelen opiskelijan kanssa hänen tavoitteistaan.
- Varmistan, että opiskelija saa tietoa opinnoista ja opiskelusta.
- Ohjaan opiskelijaa opintojen suunnittelussa hänen tarpeidensa mukaisesti.
- Varmistan sen, että opiskelija saa itse vaikuttaa opintojensa valintoihin.
- Varmistan, että oppimisympäristöt ja –opiskelutavat soveltuvat opiskelijan tavoitteisiin ja tarpeisiin sekä edistävät opiskelijan oppimista.
- Varmistan, että opiskelija ymmärtää, millaisia opiskelutaitoja tarvitaan opiskeltaessa lähi-, etä- ja / tai verkko-opetuksessa.
- Selvitän yhdessä opiskelijan kanssa, tarvitseeko ja millaista hän tukea opinnoissaan mahdollisiin
 - oppimisvaikeuksiin
 - vamman tai sairauden
 - kieli- ja kulttuuritaustan tai
 - muun syyn vuoksi.
- Huolehdin, että opiskelija saa tietoa ja ohjausta jatko-opintosuunnitelmiin.

Huomioin myös nämä

- Luon avoimen ja luottavaisen ilmapiirin, jossa opiskelija voi kertoa tavoitteistaan, urasuunnitelmistaan ja haaveistaan.
- Selvitän yhdessä opiskelijan kanssa hänen opiskelunsa lähtökohtia: motivaatiota, kokonaisvaltaista hyvinvointia opiskeluun.
- Ohjaan ja tuen opiskelijaa tunnistamaan erilaiset oppimisympäristöt – ja opiskelumahdollisuudet niissä niin, että ne soveltuvat hänen elämäntilanteeseensa.
- Varmistan, että opiskelijalla on käsitys opiskelusta ja että opiskelija on opiskelemassa tavoitteidensa mukaista koulutusta.
- Ohjaan ja tuen opiskelijaa tunnistamaan hänen opiskelutaitoja, vahvuuksia ja mahdollisia kehittämiskohteita.
- Varmistan, että opiskelija tietää opintojen valinnanmahdollisuudet.
- Varmistan, että opiskelija osaa käyttää opiskelun suunnittelussa ja seurannassa käytössä olevaa oppilashallintojärjestelmää.
- Varmistan, että opiskelija ymmärtää osaamisen hankkimisen ja osoittamisen sekä arvioinnin prosessin ja roolinsa siinä.

Arvioin ohjauksen ja tuen vaikuttavuutta yhdessä opiskelijan kanssa

Toimin näin

- Selvitän, millaisia kokemuksia opiskelijaa saa perustarpeidensa tyydyttämiseksi.
- Selvitän, missä määrin koulutuksen aikana opiskelija saa tietoja ja taitoja, joita hän pystyy hyödyntämään jatko-opinnoissa ja / tai työelämässä.
- Selvitän, missä määrin koulutus parantaa opiskelijan valmiuksia edetä jatko-opintoihin ja / tai työelämään.
- Selvitän, missä määrin opiskelija on tyytyväinen saamansa koulutuksen laatuun.

Huomioin myös nämä

- Huolehdin, että opiskelija voi edetä yksilöllisesti opinnoissaan ja saavuttaa tavoitteensa.
- Kannustan opiskelijaa antamaan palautetta.
- Seuraan Aikuislukion laatutavoitteiden toteutumista.

Kiitos!

Lisätietoja:

Riitta Yrjänä

Lahden yhteiskoulun
aikuislukio

rehtori ja opinto-ohjaaja

riitta.yrjana@lyk.fi

puh. 044 0885 501

